

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

9/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2024

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy

maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

SodiqovaShohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Насретдинова Дилфуза Мухаммадиновна</i> ЖЕНЩИНЫ ТАТАРКИ В КУЛЬТУРНОЙ ЖИЗНИ ТУРКЕСТАНА	13-19
<i>Хужаниязов Уктам Ешбаевич</i> ҚОРАҚАЛПОҚ ДАВЛАТ АКАДЕМИК МУСИҚАЛИ ТЕАТРИ МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА	20-25
<i>Saidaxmatov Sharifbek Toshpo'latovich</i> SURXONDARYO VA QASHQADARYO VILOYATLARIDA DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR, AHOLI BANDLIGI VA MIGRATSIYA JARAYONLARI	26-32
<i>Yakubov O'tkir Shermamatovich</i> XX ASRNING UCHINCHI CHORAGIDAGI IQTISODIY, IJTIMOIIY O'ZGARISHLAR VA ULARNING DEMOGRAFIK JARAYONLARGA TA'SIRI	33-37
<i>Саидбобоева Гулзора Нематжоновна</i> ЎРТА ОСИЁ ЭНЕРГЕТИКАЛАРИНИНГ I СЪЕЗДИ ХУСУСИДА	38-43
<i>Muminov Orifxuja</i> QIZILQUMNING LANDSHAFTI VA TARIXIY GEOLOGIYASI	44-49
<i>Avalova Gulshod Murodullayevna</i> HOJI BEKTOSH VALI – MUTASAVVUF FAYLASUF. HOJI BEKTOSH VALI MAJMUASI: TARIXI VA BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI	50-55
<i>Айтмуратова Жанылсын Жалгасовна, Жамалов Нурлан Юсупович</i> БУЮК АЛЛОМАЛАРИМИЗНИНГ МЕРОСИНИ ЎРГАНИШ АСОСИЙ ВАЗИФАМИЗ	56-61
<i>Qurbonova Marg'uba</i> TIL SOHASIDAGI O'ZBEKISTON HUKUMATI SIYOSATI, O'ZBEK TILINING DAVLAT TILI SIFATIDAGI NUFUZINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI	62-68
<i>Shoto'rayeva Sitora Xudoyberdi qizi</i> BUXORO XONLIGIDA TOJIDDIN HASANXOJANING TUTGAN O'RNI VA IJTIMOIIY FAOLIYATI	69-72
<i>Убайдуллаева Моҳисадаф Суннатилла қизи</i> ҚЎҒИРЧОҚ ЎЙИН ЭНГ ҚАДИМГИ НОМОДДИЙ МАДАНИЙ МЕРОС СИФАТИДА	73-76
<i>Xoliqulov Rustam Sharipovich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH SOHASIDAGI AMALGA OSHIRILAYOTGAN CHORA-TADBIRLAR	77-82
<i>Fayziyev Farrux Uktamovich</i> IMKONIYATI CHEKLANGAN INSONLAR O'RTASIDA O'TKAZILADIGAN XALQARO SPORT MUSOBAQALARINING RIVOJLANISH TARIXI	83-90
<i>Азаматова Гулмира Байирбековна</i> МЕҲНАТ МИГРАНТЛАРИНИ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ Қўллаб-қувватлашнинг АЙРИМ ЖИҲАТЛАРИ	91-96

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna, Abduvohidov Behzod</i> ISHBILARMONLIK MUHITINI SHAKLLANTIRISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI O'RNI	97-107
<i>Абдуллаев Алтинбек Янгибаевич, Холиёров Парда Саъдуллаевич</i> КОРХОНАЛАРДА ИНВЕСТИЦИЯЛАР ҲИСОБИНИНГ ИЛМИЙ-МЕТОДОЛОГИЯСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	108-124
<i>Payazov Murod Maksudovich</i> “O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI” AJDA YO'LOVCHI TASHISH TIZIMINI MODERNIZATSIYALASH DAVR TALABI	125-131
<i>Юнусов Бегенч Мавланбердиевич</i> ИҚТИСОДИЁТ ТАРМОҚЛАРИДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ РИВОЖЛАНИШИНИ БАШОРАТЛАШ, УЛАРНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ	132-143
<i>Qo'chqarov Baxtiyor Hoshimjanovich, Sayitbaev Shermirza Datkamirzaevich</i> KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI AYLANMA VOSITALARINI SHAKLLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	144-151
<i>Мадрахимов Кахрамон Эгамберганиевич</i> МИНТАҚАВИЙ ИҚТИСОДИЙ СИЁСАТНИНГ СТРАТЕГИК УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИ	152-161
<i>Palvaniyazov Anvar Amatovich</i> MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHDA INVESTITSION SIYOSATNING AHAMIYATI	162-165
<i>Raximbayev Akmal Azatboyevich</i> HUDUDLARDA SANOAT AGLOMERATSIYALARINI SHAKLLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJIRIBALARDAN FOYDALANISH	166-172
<i>Raxmanova Rushana</i> O'ZBEKISTONDA TURIZM RIVOJI VA KADRLAR TAYYORLASHDAGI MUAMMOLAR	173-178
<i>Xayrullayev Shaxram Yunus o'g'li</i> SAMARQAND VILOYATIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA DINAMIKASI	179-186
<i>Qodirov Bahodir Tursunovich</i> “QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARI”NING O'ZBEKISTON IJTIMOY-IQTISODIY TARAQQIYOTIDAGI O'RNI	187-192
<i>Bekjanov Dilmurad Yuldashovich, G'oyibnazarov Muxammad Xamidbekovich</i> LIZING MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISHDA SAMARALI MARKETING STRATEGIYALARINING AHAMIYATI	193-199
<i>Masharipova Durdona</i> RAQAMLI PLATFORMALARNING GLOBAL TASHQI SAVDOGA TA'SIRI: IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR	200-206
<i>Нурмухамедова Барно Исмаиловна, Урунова Гульнара Чарикулиевна</i> ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ РЕАЛИЗАЦИИ ИНИЦИАТИВНОГО БЮДЖЕТИРОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	207-213

<i>Xidirova Marg'uba Rustamovna, Zakirov Asilbek Adilovich</i> KORPORATIV BOSHQARUV MEKANIZMLARI ORQALI AKSIYADORLIK JAMIYATINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	214-218
---	---------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Ismoilov Maxamadixon</i> TALABALARDA FALSAFIY TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI	219-223
<i>Shaydullayev Normuhammad</i> INSON VA JAMIYAT O'ZARO ALOQALARI: MUVOZANAT VA RIVOJLANISH	224-228
<i>Раджапбоева Хуршида Мақсудовна</i> ШАРОФ РАШИДОВ БАДИЙ-АДАБИЙ МЕРОСИДАГИ ЭСТЕТИК КЛИШЕНИНГ УНИКАЛ ЎЗИГА ХОСЛИГИ	229-233
<i>Abdullayeva Marhabo Uskinbayevna</i> YUSUF XOS HOJIB "QUTADG'U BILIG" ASARIDA AXLOQ MASALASI.....	234-239
<i>Ризаев Илҳом</i> ТАРТИБ ВА ХАОС: ЎЗ-ЎЗИНИ ТАШКИЛЛАШТИРИШ ҲОЯЛАРИНИНГ ТАРИХИЙ ТАДҚИҚИ	240-247
<i>Niyozova Nilufar</i> OQILONA TURMUSH SHAROITINI YARATISHDA OILANING O'RNI	248-252
<i>Usmonov Farrux</i> FAN ETIKASI TUSHUNCHASINING TIZIMLI TAHLILI	253-258
<i>Mirjavxarova Feruzaxon Usmonjonovna</i> AYOLLARNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING IJTIMOY, IQTISODIY VA MADANIY ASOSLARI: TARIXDAN BUGUNGI KUNGACHA	259-266
<i>Primov Baxriddin Abdiraxmonovich</i> JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA MA'NAVIY VA G'OYAVIY MEKANIZMLAR	267-272
<i>Raxmankulov Farxod Raximkulovich</i> ISLOHOTLAR JARAYONIDA MULKDORLAR QATLAMINING MILLIY O'ZLIGINI ANGLASHINING O'ZIGA XOS JIHATLARI	273-278
<i>Asatov Sodiq Safarovich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARGA PRAGMATIK YONDASHUVLARNING IJTIMOY-FALSAFIY TAHLILI	279-284
<i>Yusupova Feruza Zoyirovna</i> AXLOQIY TAFAKKURNING TAKOMILASHUVIDA AXLOQIY IDEALGA BO'LGAN EHTIYOJ	285-290
<i>Aripova Zulfiyaxon Solijonovna</i> SINERGETIKANING FALSAFIY VA IJTIMOY DUNYOQARASHGA TA'SIRI	291-296
<i>Saodatov Alimardon Abduraxmonovich</i> YOSHLARDA TABIAT IFLOSLANISHINI OLDINI OLISH VA UNI ASRAB AVAYLASH MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH	297-302

<i>Matluba Abduqodirovna Abdalimova</i> FALSAFIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHDA ANALITIK VA KRITIK YONDASHUVLAR	303-307
<i>Safarova Tumaris Rustamkulovna</i> KOTIB CHALABIYNING SHARQ ILM-FAN TARAQQIYOTIDA TUTGAN O'RNI	308-312
<i>Турсунов Мухиддин Болтаевич</i> АФСОНАВИЙ ДУНЁҚАРАШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ ВА УНИНГ ИНСОН ТАФАККУРИГА ТАЪСИРИ	313-316
<i>Mamanov Jamoliddin Abduraximovich</i> XRISTIANLIK DININING KELIB CHIQISHI VA G'ARB DAVLATLARIGA TARQALISHI	317-326
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Karimova Ozodakhon Avazovna</i> LINGUOPRAGMATIC STUDY OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH A SOMATIC COMPONENT IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	327-338
<i>Sayfiddinova Gulnoza</i> MILLIY UYG'ONISH DAVRI QO'QON ADABIY MUHITIDAGI AYRIM TURKUM SHE'RLARNING JANRIY XUSUSIYATLARI	339-344
<i>Abdullayev Ziyodbek Mansurovich</i> O'ZBEK VA NEMIS TILLARI ANTROPONIMIKASIDA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR: KONTRASTIV TAHLIL	345-352
<i>Otaboyeva Mazmuna Rahimovna</i> FE'LNING SEMANTIK VA GRAMMATIK KATEGORIYALARIDAGI DARAJALANISHI: O'ZBEK VA INGLIZ TILLARI MISOLIDA	353-359
<i>Алиева Эльвина, Темирова Озода</i> ПОВЕЛЕНИЯ И ПОБУДИТЕЛЬНЫЕ ВЫСКАЗЫВАНИЯ СО ЗНАЧЕНИЕМ ЖЕЛАНИЯ В ПОЭТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ В. Ф. ХОДАСЕВИЧА	360-365
<i>Norqobilov Sanjar Rahmat o'g'li</i> BADIIY TARJIMADA LEKSIK-GRAMMATIK TRANSFORMATSIYALAR TADQIQI (JON GRINNING "THE FAULT IN OUR STARS" ROMANINING O'ZBEK TILIGA TARJIMASI MISOLIDA)	366-372
<i>Maxmudova Farangiz Muzaffar qizi</i> SAID AHMAD HAJVIYALARIDA YUKLAMALARNING AHAMIYATI	373-378
<i>Abdumajitov Xurshid Alisher o'g'li</i> MULOQOT VA MADANIYAT SHARHIDAGI SPORT TILI	379-382
<i>Rajabova Karomat Chorshanbi qizi</i> TURKOLOGIYADA SO'ZLASHUV USLUBIGA DOIR IZLANISHLAR	383-389
<i>Abdujalilova Ruxshona Abdug'afforzoda</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA JINOIY LINGVISTIK BIRLIKLARNING SHAKLLANISHIDA STILISTIK VOSITALARNING O'RNI	390-396
<i>Xasanova Kamila Baxtiyorovna</i> STUDYING ETHNOGRAPHIC VOCABULARY IN THE UZBEK LANGUAGE	397-401
<i>Бобаева Шахноза</i> ОСОБЕННОСТИ ЯЗЫКОВЫХ ЕДИНИЦ В РЕЧИ	402-407

<i>Рузибаева Азиза Қаҳрамановна</i> АВАЗ ЎТАР ИЖОДИНИНГ ЎЗБЕК ТИЛИГА ТАЪСИРИ	408-413
<i>Umurzakova Aygul Umarovna</i> ARAB TILSHUNOSLIGIDA ZIYORAT TURIZMI TERMINOLOGIYASINING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI VA RIVOJLANISH JARAYONI	414-418
<i>Sobirova Nodirabegim Murodjon qizi, Egamberdiyeva Sarvinoz Esonali qizi</i> STILISTIK FIGURALARNING TARJIMADAGI O'ZIGA XOSLIGI	419-423
<i>Xo'jamberdiyeva Gavhar Ilhom qizi</i> INGLIZ TILIDA "CHILD" KONSEPTINI AKS ETTIRUVCHI NOMINATSIYALAR	424-427
<i>Мирзаева Феруза Самижоновна</i> ЎЗБЕК ХАЛҚ МАҚОЛЛАРИДА АНТРОПОНИМЛАРНИНГ ҚЎЛЛАНИЛИШИ	428-433
<i>Badalbayeva Maloxat Yulchiyevna</i> TRANSLATION FEATURES OF EMERGENCY TERMS IN ENGLISH AND UZBEK: A COMPARATIVE ANALYSIS	434-438
<i>Berdimurotova Sevara Maxmudovna</i> RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR SOHASIDAGI O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI NEOLOGIZMLARNING YASALISH USULLARI VA QO'LLANILISH XUSUSIYATLARI	439-444
<i>Po'latova Sarvinoz Botir qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA ZIDDIYATLI KOMMUNIKATSIYANING LIGVISTIK EKSPERTIZASI	445-449
<i>Aripova Saodat Taxiroyvna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI HIKOYALAR TARJIMASINING LINGVOKULTUROLOGIK XUSUSIYATLARI	450-453
<i>Azamatova Gulnoza</i> THE GRAMMATICAL CATEGORY OF NUMBER IN THE GERMAN LANGUAGE	454-458
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Мухитдинова Фирюза</i> КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ И ПОЛИТИКО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ	459-465
<i>Imotniyozov Doniyorbek Baxtiyor o'g'li</i> MULKNI BEGONALASHTIRISH SHARTNOMALARIGA OID KONSEPTUAL YONDASHUVLAR	466-470
<i>Ёкубов Шухратжон Восиджон угли</i> ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК АВТОР И ИЗОБРЕТАТЕЛЬ: АНАЛИЗ ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЫ ПРОИЗВЕДЕНИЙ И ИЗОБРЕТЕНИЙ, СОЗДАННЫХ ИИ, В РАМКАХ АВТОРСКОГО ПРАВА И ПАТЕНТНОГО ПРАВА	471-477
<i>Худайбердиева Мафтуна Зафар кизи</i> ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРАВА ДЕТЕЙ НА БЕСПЛАТНОЕ И КАЧЕСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ И АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ	478-483
<i>Begimov Rufat Musurmonovich</i> KONSTITUTSIYA – HUQUQ VA ERKINLIKLARIMIZ KAFOLATI	484-488
<i>Минойиддинов Абдурасул Баходирович</i> АЛИМЕНТ МАЖБУРИЯТЛАРНИНГ АЙРИМ МАСАЛАЛАРИ	489-494

<i>Иброҳимов Азимжон Абдумумин угли</i> “ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОЛИК ҚОНУНЧИЛИГИДА КОРПОРАТИВ МУНОСАБАТЛАРГА ОИД ҚОИДАЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ: КОНЦЕПТУАЛ ЁНДАШУВ”	495-500
<i>Koryog'diyev Bobur Umidjon o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI FUQAROLIK KODEKSINING YANGI TAHRIRI LOYIHASI BIRINCHI BO'LIM 6-BOBIDAGI KONSEPTUAL MASALALAR TAHLILI	501-507
<i>Ғайбуллаев Соҳибжон Ғайбуллаевич</i> ИЖАРА ШАРТНОМАСИГА ОИД ҚОНУНЧИЛИКНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ БЎЙИЧА АЙРИМ ЁНДАШУВЛАР	508-514
<i>Саидов Бобур Бахромжонович</i> ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ЗАЩИТЫ ПЕРСОНАЛЬНЫХ ДАННЫХ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ В ВЕБ-РАЗРАБОТКАХ	515-524
<i>Асадов Шаҳриддин Фахриддинович</i> РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АСОСИДА МАСЛАҲАТ ХИЗМАТЛАРИ КЎРСАТИШНИ ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ	525-529
<i>Ганиев Нихолбек Валиевич</i> НОТИЖОРАТ КОРПОРАТИВ ТАШКИЛОТЛАР	530-536
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Ortiqova Nargiza Akramovna</i> O'QUVCHILARDA TARBIYAVIY QADRIYATLAR MANBALARI VOSITASIDA UZLUKSIZ MA'NAVIY TARBIYANI OSHIRISHGA QARATILGAN SAMARALI PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALAR	537-541
<i>Jamalova Nargiza Ulug'bek qizi</i> PEDAGOGIKA VA GUMANITAR FANLARINING JAMIYATDA TA'LIMNING O'ZGARISHI VA RIVOJLANISHIDA TUTGAN O'RNI	542-547
<i>Norboyev Nabijon Narziqulovich</i> SHAHMAT O'YININING SHAXS INTELEKTUAL SIFATLARINI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI	548-553
<i>Batirov Behzod Baratovich</i> FIZIKA TA'LIM MAZMUNINI TABAQALASHTIRISHNING O'ZIGA XOSLIGI	554-559
<i>Razzoqova Mahliyo Qosimjonovna</i> GENDER METODINING NAZARIY ASOSLARI	560-564
<i>Xalilov Lenar Shevketovich</i> BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARIGA INNOVATSION O'QITISH USULLARINING SAMARADORLIGI VA PEDAGOGIK SHAROITLARI	565-569
<i>Turdimurodov Dilmurod Yo'ldoshevich</i> MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR JISMONIY TARBIYASINING PEDAGOGIK SHARTLARI	570-575
<i>Ernazarov G'olibjon Ne'matovich</i> JISMONIY YUKLAMADAN CHARCHASH VA QAYTARILISH DAVRLARINING FIZIOLOGIYASI	576-580
<i>Xudaykulova Dilbarxon Zokirovna, Erkinova Dilshoda Sherali qizi</i> BOLALARDA TADQIDIY FIKRLASH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHGA QARATILGAN PEDAGOGIK JARAYONNING ASOSIY XUSUSIYATLARI	581-586

<i>Eshdavlatov Abdullo Boybo'ri o'g'li, Uralov Sardor Abdulla o'g'li</i> TALABALARNING VOLEYBOL MASHG'ULOTLARIDA TEXNIK TAYYORGARLIGI	587-593
<i>Maxmudov Qudratbek Shavkat o'g'li</i> INGLIZ TILINI O'QITISHDA TALABALARNING MADANIYATLARARO MULOQOT KOMPETENSIYASINI TIL ELEMENTLARI ORQALI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI	594-607
<i>Mirzaeva Kamola Uralovna</i> THE ROLE OF THE FAMILY INSTITUTE IN EDUCATING A PROFESSIONAL GENERATION	608-612
<i>Tursunboyeva Mukhlisa Anvar kizi</i> BILINGUALISM AS A PROMISING FORM IN CHILDREN'S EDUCATION	613-619
<i>Ҳақназарова Нулуфар Қуранбоевна</i> ТАЪЛИМ ТРАНСФОРМАЦИЯСИ ШАРОИТИДА ПЕДАГОГ КАДРЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ТИЗИМИНИ СТРУКТУРАВИЙ-ФУНКЦИОНАЛ ТАЪМИНОТИ	620-625
<i>Sheraliyeva Shahnoza Usmanovna</i> INGLIZ TILIDA TALABALAR YOZISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA TURLI YOZMA MATN NAMUNALARINI TAHLIL QILISHGA QARATILGAN MASHQLARNING AHAMIYATI	626-633
<i>Джанабаева Адина</i> ВОЗМОЖНОСТИ ЦИКЛА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В ФОРМИРОВАНИИ МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	634-641
<i>Xoliqnazarov Azamat Begaliyevich</i> TALABALARNING JISMONIY TARBIYA MASHG'ULOTLARIDA KUCH QOBILİYATLARINI RIVOJLANTIRISH	642-646
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> QASHQADARYO VILOYATIDA PEDAGOGIKA FANINING RIVOJLANISHIDA XOTIN-QIZLARNING O'RNI	647-651
<i>Садиев Валижон</i> СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ РАЗВИТИЯ ПАТРИОТИЧЕСКИХ КАЧЕСТВ УЧАЩИХСЯ В УСЛОВИЯХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	652-657
<i>Pulatova Muhabbat Egamberdievna</i> UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISH JARAYONIDA O'QITUVCHILARDA INNOVATSION KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYASI	658-663

Received: 10 November 2024
Accepted: 15 November 2024
Published: 25 November 2024

Article / Original Paper

EFFECTIVENESS AND PEDAGOGICAL ENVIRONMENTS OF INNOVATIVE TEACHING METHODS FOR FUTURE FINE ARTS TEACHERS

Khalilov Lenar Shevketovich,

Teacher of the Department of Art Studies of Shakhrisabz State
Pedagogical Institute

E-mail: lenarkhalilov34@gmail.com

Abstract. The article examines the effectiveness of innovative teaching methods and the pedagogical conditions for preparing future visual arts teachers. Methods for developing artistic thinking, creative skills, and practical knowledge through innovative approaches are analyzed. Additionally, the impact of digital technologies and interactive teaching methods on students' creative development is discussed.

Keywords: innovative teaching, visual arts, methodological training, pedagogical conditions, digital technologies.

BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARIGA INNOVATSION O'QITISH USULLARINING SAMARADORLIGI VA PEDAGOGIK SHAROITLARI

Xalilov Lenar Shevketovich

Shahrisabz davlat pedagogika instituti san'atshunoslik kafedrası
o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida innovatsion o'qitish usullarining samaradorligi va pedagogik shart-sharoitlari tahlil qilinadi. Innovatsion yondashuvlar orqali badiiy tafakkur, ijodiy ko'nikmalar va amaliy bilimlarni shakllantirish bo'yicha metodlar o'rganilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar va interfaol o'qitish usullarining samaradorligi, talabalarning ijodiy rivojlanishiga ta'siri tahlil etilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion o'qitish, tasviriy san'at, metodik tayyorgarlik, pedagogik shart-sharoitlar, raqamli texnologiyalar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI9Y2024N87>

Kirish. Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlashda innovatsion o'qitish usullarini qo'llash zamonaviy ta'limning dolzarb masalalaridan biridir. San'at ta'limi sohasida ilg'or pedagogik yondashuvlar va raqamli texnologiyalarni joriy etish, talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish va amaliy ko'nikmalarini takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Innovatsion o'qitish usullari o'quv jarayonini yanada interfaol va samarali qilishga, talabalarning mustaqil fikrlash, ijodkorlik va badiiy tafakkur qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. 2017-yil 7-fevralda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-sonli Prezident Farmoni

mamlakatimizda ta'lim sohasini modernizatsiya qilish va raqobatbardosh kadrlar tayyorlash jarayonini rivojlantirishda muhim qadam bo'ldi. Ushbu strategiya jamiyatning barcha sohalarini, xususan, ta'lim tizimini isloh qilish orqali rivojlantirishga yo'naltirilgan. Farmonning asosiy maqsadlaridan biri ta'lim tizimini xalqaro talab va standartlarga moslashtirish, innovatsion pedagogik usullarni joriy qilish va kadrlar malakasini oshirishdir. Bu orqali, mamlakat kelajagi uchun yuqori malakali va zamonaviy bilimlarga ega mutaxassislar tayyorlashga zamin yaratishdir. Mazkur strategiya asosida ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlar joriy etilishi, o'qituvchilarning malakasini oshirish, raqamli texnologiyalar va interfaol o'qitish usullarini keng qo'llashga katta e'tibor qaratilmoqda. Ayniqsa, tasviriy san'at ta'limi sohasida yangi o'qitish metodikalarini joriy qilish, badiiy tafakkur va ijodiy yondashuvlarni rivojlantirish orqali bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash masalasi dolzarb hisoblanadi.

Innovatsion o'qitish usullari talabalarning faqat nazariy bilimlarini oshirish bilan cheklanib qolmay, ularning amaliy va ijodiy ko'nikmalarini ham rivojlantirishga qaratilgan. Raqamli texnologiyalar va interfaol usullarning joriy qilinishi orqali talabalarning ijodiy rivojlanishiga keng imkoniyatlar yaratilmoqda. Bu esa ularning kelgusidagi professional faoliyatida muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun muhim asosdir. Innovatsion metodikalarni qo'llash orqali talabalar raqamli san'at, virtual texnologiyalar va zamonaviy dizayn yondashuvlarini o'rganib, amaliy jihatdan ularni qo'llash ko'nikmasiga ega bo'ladilar. Tasviriy san'at sohasida o'qituvchi bo'lish nafaqat texnik bilimlarni o'zlashtirishni, balki zamonaviy san'at jarayonlari va metodologiyalarini tushunishni ham talab etadi. Bugungi kunda san'at ta'limida innovatsiyalarni keng joriy etish, jumladan, raqamli texnologiyalar, virtual san'at vositalari va amaliy mashg'ulotlarni o'z ichiga olgan yondashuvlar orqali talabalarga zamonaviy bilim va ko'nikmalar berish muhimdir. Bu usullar orqali talabalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va ularni xalqaro mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassis sifatida tayyorlash imkoniyati yaratiladi. Ushbu tadqiqot innovatsion o'qitish usullarining samaradorligini o'rganishga va ularni bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining tayyorgarligiga qanday ta'sir qilishini aniqlashga qaratilgan.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Oliy ta'lim tizimida bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash bo'yicha muhim ilmiy tadqiqotlar qator olimlar tomonidan amalga oshirilgan. Xususan, A.Sulaymonov, B.Boymetov, R.Rajabov, S.Abdirasilaov, N.Talipov, U.Nurtaev, N.Oydinov, K.Gulyamov, J.Darmenov, Z.Rajabova, N.Yuldasheva, M.Xasanova va X.Sultonovlarning tadqiqotlari san'at ta'limi metodikasi va bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion yondashuvlar joriy etilishi masalalariga bag'ishlangan.

U.Nurtaevning tadqiqotlari O'zbekiston sharoitida bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tizimli tayyorlashga alohida e'tibor qaratgan. Uning ishlarida o'qituvchilarning metodik va didaktik tayyorgarligini oshirish, talabalarda estetik didni shakllantirish va xalq ijodiyoti dasturlari asosida o'qitish usullari keng yoritilgan. Shuningdek, tasviriy san'at va amaliy-bezak san'ati vositalaridan foydalanib urf-odatlar va xalqning madaniy merosini o'rganish usullari ham alohida ko'rsatilgan.

A.Sulaymonov va R.Rajabovning tadqiqotlarida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish va ularni tasviriy san'at ta'limida samarali qo'llash yo'llari o'rganilgan. Shuningdek, bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlar ham tahlil qilingan.

B.Boymetov va S.Abdirasilaovning ishlarida tasviriy san'at o'qituvchilarining raqamli texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari va innovatsion metodlar yordamida amaliy bilimlarni rivojlantirish usullari ko'rib chiqilgan. Mazkur tadqiqotlar O'zbekistonning oliy ta'lim tizimida san'at o'qituvchilarini tayyorlashning zamonaviy talablariga javob beradigan yo'nalishlarni belgilashda muhim manba sifatida xizmat qiladi. Bu olimlarning ilmiy yondashuvlari bo'lajak san'at o'qituvchilarini zamonaviy bilim va ko'nikmalar bilan ta'minlashda asosiy rol o'ynaydi.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqot bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida innovatsion o'qitish usullarining samaradorligini o'rganishga qaratilgan bo'lib, tadqiqotda sifatli va miqdoriy tadqiqot usullari qo'llanadi. Tadqiqot ishtirokchilari oliy ta'lim muassasalarida tasviriy san'at yo'nalishida ta'lim olayotgan 60 nafar talabadan iborat bo'ladi. Ular orasida 2- va 3-kurs talabalari hamda pedagogik amaliyot o'tayotganlar ham ajratiladi. Talabalar innovatsion o'qitish usullari qo'llanilgan tajriba guruhi va an'anaviy o'qitish usullari qo'llangan nazorat guruhiga ajratiladi.

Ma'lumotlar yig'ish uchun so'rovнома, kuzatuv va amaliy mashg'ulotlar qo'llanadi. So'rovnoma orqali talabalarining innovatsion usullardan foydalanish orqali o'quv jarayonidan olgan taassurotlari va o'zlashtirish darajasi haqida ma'lumot to'planadi. Kuzatuv usuli interfaol darslar va raqamli texnologiyalar qo'llanilgan jarayonlarda talabalar faolligi, qiziqishi va ijodiy ko'nikmalari o'rganiladi. Amaliy mashg'ulotlar davomida talabalar ijodiy loyihalar ishlab chiqishda innovatsion yondashuvlarni qanday qo'llaganliklari baholanadi.

Talabalar guruhli loyihalar va muammolarni birgalikda hal qilishga asoslangan interfaol usullarni qo'llagan holda ishlaydi. Tadqiqot natijalarini taqqoslash uchun innovatsion usullar qo'llanilgan tajriba guruhining natijalari an'anaviy usullar qo'llangan nazorat guruhi natijalari bilan solishtiriladi. Olingan ma'lumotlar tahlil qilinib, ularning samaradorligi aniqlanadi. Ushbu tahlil jarayonida talabalarining ijodiy rivojlanishi va innovatsion usullarni qo'llash orqali o'zlashtirish darajasi oshgani kuzatiladi.

Tahlil va natijalar. Tadqiqot natijalari ko'rsatadiki, bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida innovatsion usullar qo'llanilishi sezilarli natijalar berishi mumkin. Akvarel bo'yoqlari yordamida hissiy ranglarni o'rganish bo'yicha mashg'ulotlar o'tkazilishi talabalar ranglar orqali o'z his-tuyg'ularini ifodalash qobiliyatini rivojlantirishi mumkin. Bu mashg'ulotlar orqali talabalarining ijodiy tafakkuri va ranglar bilan ishlash qobiliyatini mustahkamlash imkoniyati mavjud bo'lib, bu ularga ijodiy vazifalarni mustaqil bajarish uchun zarur ko'nikmalarni rivojlantirishda xizmat qiladi.

Mashg'ulotlar davomida raqamli texnologiyalarni qisman qo'llash orqali talabalar o'z asarlarini raqamli formatga o'tkazish va ular ustida ishlash imkoniyatini kengaytirish mumkin bo'ldi. Bu jarayon, ayniqsa, ranglar bilan tajriba qilish hamda raqamli texnologiyalarni qo'llash bo'yicha ko'nikmalarni takomillashtirish uchun yangi imkoniyatlar yaratishi mumkin. Raqamli texnologiyalar va an'anaviy san'at usullarining uyg'unligi talabalarining ijodiy ishlarini zamonaviy talablarga moslashtirishga yordam beradi. Bunday yondashuvlar, xususan, akvarel va raqamli texnologiyalarni birgalikda qo'llash orqali, ranglarning intensivligi va kontrastini tahrir qilish kabi jarayonlarni o'rganish imkoniyatini yaratishi mumkin. Talabalar uchun bu tajribalar orqali an'anaviy va raqamli san'atni uyg'unlashtirish jarayoni yangi ijodiy imkoniyatlar ochib beradi. Ushbu jarayon raqamli texnologiyalar va an'anaviy san'at vositalari bir-birini to'ldirishi mumkinligini ko'rsatadi va bu talabalar ijodiy salohiyatini yanada kengaytirishga yordam berishi mumkin.

Tadqiqot jarayonida innovatsion o'qitish usullarining tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlashdagi samaradorligi va pedagogik ahamiyati batafsil tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, akvarel bo'yoqlari bilan o'tkazilgan mashg'ulotlar hissiy ranglar yordamida talabalar ijodiy salohiyatini rivojlantirishda muhim rol o'ynashi mumkin. Ranglar bilan ishlash jarayonida talabalar o'z his-tuyg'ularini erkin ifoda etish imkoniyatiga ega bo'ldilar, bu esa ularning san'at asarlarini yaratish qobiliyatini oshirishi mumkin. Talabalarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishda o'quv jarayoniga bunday hissiy elementlarni qo'shish o'qitish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Ranglarni psixologik jihatdan tushunish va ularni ijodiy jarayonda to'g'ri qo'llash talabalar san'at asarlarini chuqurroq tahlil qilish va yangi yondashuvlarni sinab ko'rishlariga imkon yaratadi.

Bundan tashqari, raqamli texnologiyalarni qo'llashning o'ziga xos ahamiyati qayd etildi. Akvarel bo'yoqlari bilan ishlashni raqamli grafik vositalar bilan uyg'unlashtirish talabalarga nafaqat an'anaviy texnikalarni o'rganish, balki zamonaviy texnologiyalarni o'z ijodiy faoliyatlarida qo'llash imkoniyatini beradi. Raqamli texnologiyalar yordamida akvarel ishlari qayta tahrir qilinib, ranglar bilan tajriba o'tkazilishi orqali talabalar yangi texnologiyalardan foydalanish tajribasini boyitishlari mumkin. Bu jarayon ularning ijodiy ishlarini zamonaviy san'at talabalariga moslashtirishga yordam beradi. Ushbu yondashuv talabalarga nafaqat amaliy, balki texnik bilim va ko'nikmalarni oshirish imkoniyatini beradi. Shuningdek, dars jarayonida pedagoglarning roli va zamonaviy texnologiyalarni samarali boshqarishlari muhim ahamiyat kasb etadi. O'qituvchilar talabalarga raqamli texnologiyalardan foydalanish bo'yicha ko'mak berish orqali ularning ijodiy faoliyatini qo'llab-quvvatlashlari mumkin. Bu jarayon talabalar uchun o'z ijodiy ishlarini yangi darajaga ko'tarish, akvarel va raqamli texnologiyalarni birlashtirib, san'at asarlarini yangi ko'rinishda yaratish imkoniyatlarini kengaytirishi mumkin. O'qituvchilarning bu jarayonni samarali boshqarishdagi yondashuvlari dars samaradorligini oshirish va talabalarni yanada mustaqil fikrlashga yo'naltirishga xizmat qiladi.

Yana bir muhim jihat shundaki, raqamli texnologiyalar va an'anaviy san'at usullarining uyg'unligi orqali ijodiy jarayonning yangi qirralari ochilishi mumkin. Talabalar ranglar va texnologiyalarning o'zaro ta'sirini sinab ko'rish, ijodiy vazifalarni bajarishda mustaqil qaror qabul qilish va san'at asarlarini yaratishda innovatsion yondashuvlarni qo'llash imkoniyatini kengaytirishlari mumkin. Bu esa ularning kelajakda raqobatbardosh kadr sifatida shakllanishlariga yordam beradi. Muhokama natijalari shuni ko'rsatdiki, akvarel bo'yoqlari va raqamli texnologiyalarni birlashtirish orqali ijodiy jarayonni kengaytirish, talabalarning estetik didini rivojlantirish va ularni zamonaviy talablarga mos tayyorlash muhim omil bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida innovatsion o'qitish usullarini qo'llash sezilarli darajada samaradorlikni oshiradi. Akvarel bo'yoqlari yordamida hissiy ranglarni o'rganish va raqamli texnologiyalarni qisman qo'llash orqali talabalar ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beriladi. Talabalar ranglar orqali o'z his-tuyg'ularini ifoda qilish imkoniyatiga ega bo'lishadi, bu esa ularning ijodiy tafakkurini shakllantirishda muhim omil bo'ladi. Mashg'ulotlar davomida raqamli texnologiyalar yordamida san'at asarlarini raqamli formatda qayta ishlash tajribasi talabalar bilimlarini yanada chuqurlashtiradi va zamonaviy san'at talablari bilan moslashishga imkon yaratadi. Tadqiqotning muhim jihati shundaki, interfaol usullar va raqamli vositalarning uyg'unligi talabalarning o'zlashtirish darajasini oshiradi, shuningdek, amaliy va nazariy

bilimlarni birlashtirish imkoniyatini yaratadi. Innovatsion yondashuvlar, xususan, akvarel va raqamli texnologiyalarni birgalikda qo'llash talabalar ijodiy rivojlanishining yangi yo'llarini ochib beradi. O'qituvchilarning zamonaviy texnologiyalarni samarali qo'llashi dars jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlashda innovatsion o'qitish usullarini qo'llash talabalarning ijodiy va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Akvarel bo'yoqlari orqali hissiy ranglarni o'rganish va raqamli texnologiyalar bilan birgalikda ishlash metodlari talabalarni zamonaviy mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassislar sifatida shakllantirishga yordam beradi. Ushbu innovatsion yondashuvlarni keng miqyosda qo'llash va pedagogik sharoitlarni yaxshilash orqali tasviriy san'at ta'limining samaradorligini yanada oshirish mumkin.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Johnson, Cathy. Watercolor Tricks & Techniques: 75 New and Classic Painting Secrets. Penguin, 2010.
2. Abdirasilov, Sunatulla. "Akvarel rangtasvir texnologiyasi asosida psixologik portret tasvirlashning asoslari." Journal of Culture and Art 2.2 (2024): 28-37.
3. Narziyev, Nuriddin. "Rang-tasvirda akvarel texnikasining bugungi kundagi ahamiyati." Евразийский журнал технологий и инноваций 1.5 Part 2 (2023): 104-105.
4. Jonibekovich, Hayitboyev Diyorbek. "Akvarel bilan rangtasvir ishlash texnikasi." Лучшие интеллектуальные исследования 31.2 (2024): 81-86.
5. Халилов, Л. (2024). Rangtasvir mashg'ulotlari orqali talabalarning ijodiy qobiliyatlarini oshirishning ilmiy nazariy asoslari. Общество и инновации, 5(9/S), 26-31.
6. Халилов, Л. (2024). Talabalarning hissiyotlarini ranglar orqali boshqarish va ifoda etish metodi. Общество и инновации, 5(8/S), 279-284.
7. Khalilov, L. (2024). Zamonaviy san'atda akvarel. klassik texnologiyaning rivojlanishi. Journal of Culture and Art, 2(3), 60-66.
8. Суюнов, Навруз. "Tez qalamchizgilar orqali badiiy tafakkurni rivojlantirish metodikasining zamonaviy yondashuvlari." Общество и инновации 5.8/S (2024): 274-278.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/9 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).